

تحلیل و بررسی مواضع لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی آمریکا در قبال برجام (با تأکید بر دوره ترامپ)

سلیمان رضوی^۱

مهدی آشنا^۲

عارف بیژن^۳

چکیده

بدنبال عدم تأیید برجام توسط ترامپ و ارجاع آن به کنگره نظرات متعددی پیرامون آینده این توافق مطرح شده است. با توجه به این که لابی‌ها و اندیشکده‌های آمریکایی نقشی بسیار موثر در هدایت سیاست خارجی آمریکا دارند این سوال مطرح می‌شود که مواضع این لابی‌ها و اندیشکده‌ها در خصوص برجام چیست؟ تحلیل مقاله حاضر این است که لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی در آمریکا غالباً خواهان حفظ برجام و اصلاح آن هستند اما در شیوه اصلاح آن نظرات متفاوتی دارند. با بررسی‌های انجام شده از نوشته‌های این مراکز مشخص شد که توصیه برخی از آنها اصلاح متن و مفاد برجام از قبیل مقررات مربوط به پایان توافق و پیشنهاد برخی دیگر از آنها انجام توافقات مکمل است. ضمن اینکه لابی‌ها در مقایسه با اندیشکده‌ها از ادبیات تندتری برخوردار بوده و سعی دارند این توافق را خطرناک جلوه دهند و همه آنان بر لزوم همکاری با اروپا در این راستا تأکید دارند.

واژگان کلیدی: لابی‌ها، اندیشکده‌ها، صهیونیست‌ها، برجام، دیوان‌سالاری.

۱- دانشجوی دکتری مطالعات آمریکا دانشگاه تهران و سردبیر فصلنامه مطالعات فلسطین. رایانامه: zahed.researcher@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل دانشگاه تهران. رایانامه: ashna.mehdi@ut.ac.ir

۳- کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای دانشگاه علامه طباطبائی. رایانامه: Aref.bijan@gmail.com

مقدمه

لابی‌ها و اندیشکده‌ها دو بازوی قدرتمند رژیم صهیونیستی در آمریکا برای تأثیرگذاری بر سیاست‌ها و جهت‌گیری‌های آمریکا و تأمین منافع این رژیم هستند و به نظر می‌رسد که نقش آنان در دوره ترامپ بیشتر شده است. یکی از نقاط اثرگذاری لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی در آمریکا مساله برجام است. ترامپ بعد از دو بار تأیید برجام در دوره‌های ۹۰ روزه، در ۲۱ مهر ماه ۱۳۹۶ آن را تأیید نکرد و ادامه تصمیم‌گیری در خصوص آن را به کنگره آمریکا واگذار کرده است. کنگره نیز پس از یک مهلت ۹۰ روزه آن را به ترامپ واگذار کرد و وی با اعلام اینکه آن را برای آخرین بار تأیید می‌کند مگر اینکه در مرحله بعد اصلاح کند آن را تأیید کرد. سوالی که مقاله حاضر در پی پاسخ‌گویی به آن است اینکه لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی موثر در آمریکا کدامند و چه مواضع و تحلیل‌هایی را در رابطه داشته‌اند؟ فرضیه‌ای که برای پاسخ به این سوال در نظر گرفته شده این است که لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی در آمریکا غالباً خواهان حفظ برجام و اصلاح آن هستند اما در شیوه اصلاح آن نظرات متفاوتی دارند. ضمن اینکه لابی‌ها در مقایسه با اندیشکده‌ها از ادبیات تندتری برخوردار بوده و سعی دارند این توافق را خطرناک جلوه دهند و همه آنان بر لزوم همکاری با اروپا در این راستا تأکید دارند. با بررسی‌های انجام شده از نوشته‌های این مراکز مشخص شد که توصیه برخی از آنها اصلاح متن و مفاد برجام از قبیل مقررات مربوط به پایان توافق و پیشنهاد برخی دیگر از آنها انجام توافقات مکمل است.

مبنای نظری

یکی از نظریه‌های رایج در اتخاذ سیاست خارجی، نظریه تصمیم‌گیری است که اولین بار توسط اسنایدر و همکارانش در سال ۱۹۵۴ مطرح شد. در همین چارچوب هربرت سایمون، گراهان آلیسون، استاین برونز و جورج مدلسکی به نظریه‌پردازی پرداختند. آلیسون دو مدل «روند سازمانی» و «سیاست دیوان سالاری» را در مورد سیاست‌گذاری خارجی مطرح می‌کند؛ از دیدگاه گراهام آلیسون مطابق مدل روند سازمانی «حکومت یک کشور مجموعه‌ای یکپارچه نیست. بلکه

حکومت هرمی از سازمان‌های مختلف تصمیم‌گیری است و رفتار خارجی حکومت در پاسخ به نیاز منافع ملی ناگزیر از کانال این سازمان‌های مسئول به پاسخگویی می‌گذرد. در مدل سیاست دیوان سالاری، آلیسون علاوه بر جبریت‌های ناشی از ساخت سازمان اداری تصمیم‌گیری، بازی قدرت بین افراد تصمیم‌گیرنده را نیز در شکل‌گیری نهایی تصمیم مؤثر می‌داند. در تشریح مدل سیاست دیوان سالاری آلیسون استدلال می‌کند که پیامدهای بازی سیاسی یا «برآیند مذاکره میان افراد» چنان است که هر کدام از انسان‌های تصمیم‌گیر در سیاست خارجی خواهان دستیابی به هدفی خاص از منافع ملی هستند. از این رو، آلیسون نتیجه می‌گیرد که تصمیمات و اقدامات سیاست خارجی نتیجه فراگردهای سیاسی مذاکره و بازی قدرت موجود در سازمان‌های تصمیم‌گیرنده به حساب می‌آید. (سیف زاده، ۱۳۸۴: ۱۷۵)

با نگاهی کوتاه به سیاست خارجی آمریکا و نقش عوامل موثر در آن می‌توان پی برد که دولت (قوه مجریه) و کنگره (قوه مقننه) اصلی‌ترین عوامل دخیل در هر سیاست‌گذاری هستند که در هر دوی آنها لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی نقشی پررنگ دارند. لابی‌های صهیونیستی به ویژه لابی آپیک با نفوذ روزافزونی که در کنگره برای خود ایجاد کرده است نقشی حیاتی در جهت‌دهی به مصوبات کنگره در مورد برجام داشته است. آنان همچنین بر دولتی‌ها تأثیر خود را می‌گذارند. اندیشکده‌ها نیز به طرق مختلف این اثرگذاری را برای خود محفوظ داشتند. اعضای این اندیشکده‌ها با حور در مناصب اجرایی دولتی (همانند مارتین ایندیک یهودی در دوره بیل کلینتون و...) مستقیماً در اتخاذ و اجرای تصمیمات و اهداف مدنظر خویش دخیل هستند. علاوه بر این آنان با حضور در جلسات استماع کنگره و ارائه گزارش‌های راهبردی در حصول به این اهداف تلاش می‌کنند. به بیان دیگر صهیونیست‌ها با شناخت دقیق سیاست دیوان سالارانه آمریکا و با بهره‌گیری از لابی‌ها و اندیشکده‌ها به تأمین منویات خویش مشغولند. در سطور زیر ابتدا به لابی‌ها و سپس اندیشکده‌های مدنظر اشاره می‌شود.

لابی‌های صهیونیستی و برجام

لابی‌ها قدرت‌های در سایه و متنفذ در لایه‌های تصمیم‌سازی کشورهای مختلف هستند، رژیم صهیونیستی با تأسیس لابی‌های مختلف در کشورهای دنیا به ویژه آمریکا و اروپا سعی دارد سیاست‌های این کشورها را با رویکردهای خود همراه کرده و حاکمیت این کشورها را تحت نفوذ خود داشته باشد. لابی صهیونیستی از بیشترین قدرت و نفوذ در ساختار سیاسی آمریکا برخوردار است. به همین دلیل نیز کاندیداهای ریاست جمهوری و کنگره همواره تلاش می‌کنند تا حمایت لابی‌های طرفدار اسرائیل را به دست بیاورند. بنابراین، با توجه به افزایش نقش کنگره در سیاست خارجی آمریکا، گروه‌های قومی و لابی‌گر نیز نقش بیشتر و تأثیرگذارتری ایفا می‌کنند. در سطور زیر، برخی از لابی‌هایی را که در نظام سیاسی آمریکا به‌ویژه در حوزه سیاست خارجی در قبال توافق هسته‌ای نقش دارند مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱- آیپک (IPAC)

آیپک که بیشترین حضور را در کنگره آمریکا دارد معتقد است، ایران نباید مجاز به داشتن توان تولید سلاح‌های هسته‌ای باشد. این لابی بیان می‌کند که ایالات متحده باید به دقت بر تبعیت ایران از طرح جامع اقدام مشترک نظارت کند و اطمینان حاصل کند که هرگز اجازه دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای را ندارد. ایران با سلاح‌های هسته‌ای تهدید موجودیتی برای اسرائیل است و حامی اصلی تروریسم با سلاح‌های مرگبار جهان است.

آیپک معتقد است پرونده هسته‌ای ایران تنها محدودیت‌های موقتی را بر تهران اعمال کرده است و هیچ تأثیر تعدیل‌کننده‌ای بر تجاوز منطقه‌ای ایران نداشته است. در سال‌های آتی برداشته شدن محدودیت‌های برنامه هسته‌ای ایران به آنها اجازه خواهد داد تا در آستانه تبدیل شدن به یک دولت هسته‌ای قرار گیرند. آیپک اعلام می‌دارد اگر اکنون جلوی برنامه هسته‌ای ایران گرفته نشود در طی زمان این امر به نفع آن تمام خواهد و آینده آن به شرح زیر خواهد بود:

الف- سال ۲۰۱۵ توافق بین ایران و کشورهای ۵+۱ صورت پذیرفت. (حاصل شدن توافق)

ب- سال ۲۰۱۶ اجرای توافق هسته‌ای شروع شد. (اجرای توافق)
ج- سال ۲۰۲۰ سازمان ملل ممنوعیت صادرات و واردات سلاح‌های ایرانی را برخواهد داشت و ایران به راحتی می‌تواند در منطقه درگیری‌هایی را ایجاد کند. (لغو تحریم تسلیحاتی ایران)
د- سال ۲۰۲۳ ممنوعیت کمک به ایران در برنامه موشک بالستیک ایران به پایان خواهد رسید و این امر می‌تواند اسرائیل، آمریکا و بخشی از اروپا را تهدید کند. (برداشته شدن محدودیت‌های تولید و موشک‌های بالستیک)
ه- سال ۲۰۲۵ سازمان ملل تحریم‌های خود علیه ایران را برخواهد داشت.
و- سال ۲۰۲۶ اکثر محدودیت‌های هسته‌ای ایران برداشته خواهد شد و ایران قادر است چرخه غنی‌سازی خود را کامل و کارآمد کند.
ز- سال ۲۰۳۱ همه محدودیت‌های هسته‌ای ایران برداشته می‌شود.
ح- سال ۴۱-۲۰۳۶، دسترسی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به تأسیسات ایران پایان می‌یابد و ایران به راحتی یک برنامه هسته‌ای مخفی را راه‌اندازی می‌کند. (AIPAC, 2018)
«مارشال ویتمان» سخنگوی آپیک به جروزالم‌پست گفت «اهداف اصلی و اولیه ما این بوده و هست که ایران توانمندی سلاح‌های اتمی را کسب نکند و در برابر رفتار منطقه‌ای ایران بازدارندگی ایجاد شود». (دیپلماسی ایرانی، ۱۳۹۶)
آپیک معتقد است سیاست آمریکا جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای است. آمریکا و جامعه بین‌المللی تحریم‌هایی را به وجود آورده‌اند که به طور چشمگیری بر اقتصاد ایران تأثیر گذاشته است، با این حال، برنامه هسته‌ای ایران ادامه دارد. آمریکا می‌تواند با تشدید تحریم‌ها، ارائه یک گزینه نظامی و ایستادن در کنار متحد خود یعنی اسرائیل، این کار را انجام دهد. (AIPAC, 2013)

۲- کنگره یهودیان آمریکا (The American Jewish Congress)

کنگره یهودیان آمریکا معامله هسته‌ای ایران را رد می‌کند. جک روزن (Jack Rosen)، رئیس کنگره بیان داشت: «بار جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای نباید به کودکان و

نوه‌هایمان منتقل شود.» هیأت اجرایی کنگره یهودیان آمریکا، با توافقی که ایران با ۱+۵ گرفته است اساساً مشکل دارد و باید توسط کنگره رد شود. آنها معتقدند توافق بین آنها، به توانایی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای انجام بازرسی‌های دقیق، جامع و سرزده از تمام تأسیسات ایران بستگی دارد که این توافق به آن پاسخ نخواهد داد. کنگره یهودیان آمریکا عمیقاً نگران این موضوع هستند که امنیت ملی آمریکا و اسرائیل توسط کسانی که با صدای بلند به نابودی دولت یهود تمایل دارند به خطر بیافتد. (American Jewish Congress, 2015)

در ۱۶ اکتبر ۲۰۱۷، کنگره بیانیه‌ای را در مورد توافق هسته‌ای ایران صادر کرد، مبنی بر اینکه کنگره یهودیان آمریکا از تصمیم ترامپ برای جلوگیری از معامله هسته‌ای ایران حمایت می‌کند. آنها معتقدند این توافق بدی است که مخالف منافع آمریکا، اسرائیل و شهروندان جهان است که مخالف تروریسم هستند. کنگره این نکته را بیان داشت که در زمان امضای قرارداد، دولت اوپاما این باور را داشت که این توافق برای بازگرداندن ایران به میانه‌روی باشد، اما واقعیت ساده این بود که این اتفاق نیفتاد و ایران جسورتر و خطرناکتر شده است. کنگره یهودیان با اشاره به اینکه بسیاری از رهبران جهان به دنبال حفظ معامله هسته‌ای هستند، معتقد است گاهی به تفکر تازه نیاز داریم و بایستی قبل از پایان تحریم‌های ۱۵ ساله که به ایران این امکان را می‌دهد تا دوباره برنامه هسته‌ای خود را دنبال کند، یک استراتژی جدید در قبال ایران برای حفظ امنیت منطقه و جهان ترسیم کنیم. (American Jewish Congress, 2017)

۳- کمیته یهودیان آمریکا (AJC)

کمیته یهودیان آمریکا مخالفت خود با توافق هسته‌ای را از سال ۲۰۱۵ اعلام داشت و پس از اعلامیه ترامپ نیز بر موضع خود ایستاد و بیانیه‌هایی را صادر کرده است. از نگاه کمیته متن توافق به خوبی اجرا نشده است به دلیل اینکه از زمان توافق تاکنون: ۱- توسعه موشک بالستیک ایران با شدت و تهدید بیشتر ادامه دارد. ۲- عدم بازرسی از تأسیسات ایران به دلیل اینکه پایگاه‌های نظامی ایران کاملاً محدود هستند. ۳- عدم توجه به بندهای غیر قابل اجرا sunset برنامه جامع

اقدام مشترک که به معنای گذرگاهی برای بمب هسته‌ای تا سال ۲۰۳۰ است. از سوی دیگر، کمیته یهودیان اعتقاد دارد که روشن و واضح است حامیان برجام (JCPOA) که استدلال کردند این توافق، رفتار ایران را تعدیل خواهد کرد در اشتباه بودند. بر عکس ایران در فعالیت‌های خود و بی‌ثباتی در منطقه از سوریه، عراق، از بحرین تا غزه، جسورتر شده است و نقض حقوق بشر آن به هیچ وجه فروکش نخواهد کرد. در این برهه از زمان، کاملاً ضروری است که دولت، کنگره، متحدان کلیدی ما در اروپا، خاورمیانه و آسیا به عنوان همکاری در مورد تهدید هسته‌ای ایران کار کنند. (2017, American Jewish committee)

در بیانیه‌ای که توسط دیوید هریس (David Harris) مدیر اجرایی AJC درقبال توافق هسته‌ای ایران بیان داشتند که رهبران کمیته یهودیان آمریکا با اکثریت قاطع نتیجه گرفتند که با این معامله مخالف هستند. در این بیانیه آمده است با توجه به ماهیت رژیم ایران و ایدئولوژی تعیین کننده آن، AJC نمی‌تواند این چشم‌انداز (توافق هسته‌ای) را بپذیرد. زیرا این امکان وجود دارد که همسایگان مضطرب ایران به دنبال ظرفیت دستیابی به سلاح‌های هسته‌ای، سلاح‌های متعارف پیشرفته باشند که تهدیدی برای جهان است. بنابراین کمیته یهودیان آمریکا مخالف معامله هسته‌ای ایران است و از اعضای کنگره می‌خواهند همین کار را انجام دهند. (2015, David Harris)

۴- سازمان صهیونیستی آمریکا (ZOA) (the Zionist Organization of America)

ZOA، به عنوان یک لابی قدرتمند و تأثیر گذار در بحث برجام راهکارهای زیر را پیشنهاد می‌کند:
- افزایش تحریم‌ها: مورتون کلاین (Morton A. Klein)، رئیس ZOA معتقد است یکی از مهم ترین برنامه‌ها باید تحریم بیشتر علیه ایران باشد تا از لحاظ اقتصادی فشار مضاعفی بر آن وارد شود. ابطال تحریم علیه ایران نگران کننده است و این قانون می‌تواند توافق هسته‌ای را به نفع ایران تمام کند. در این میان باید از تأسیسات نظامی بازرسی شود، از توسعه موشک بالستیک ایران و رشد تأسیسات هسته‌ای ایران برای بخش‌های صنعتی جلوگیری کرد. جان بولتون، سفیر سابق آمریکا در سازمان ملل نیز، که به دقت این توافق را مورد مطالعه قرار داده است، بیان داشت

آنچه ترامپ باید به سرعت انجام دهد این است که این توافق بدی است و باید آن را ابطال کند. (ZOA, 2018) در مارس ۲۰۱۷، بولتون در مقاله‌ای در نیویورک تایمز، از حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران و تغییر نظام سیاسی حمایت کرد. (Bolton, 2017)

- بازرسی از تأسیسات نظامی و برنامه موشک بالستیک: سازمان صهیونیست آمریکا به ترامپ نسبت به ابطال معاهده هسته‌ای ایران و تحریم‌های مجدد غیرهسته‌ای اصرار داشته، زیرا معتقد است ایران در حال حاضر بر خلاف این توافقنامه عمل نموده است. ZOA معتقد است نگره داشتن ایالات متحده در این توافق عمیقاً ناقص، غیر منطقی و بی فایده است. مورتون آ. کلین، بیان داشت: "اکنون روشن است، به خصوص از زمان بیانیه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مورد ناتوانی در تأیید انطباق ایران، که برجام به طرز وحشتناکی ناقص است و حتی مانع از تشخیص جهان می‌شود که آیا ایران از شروط خود پیروی می‌کند یا خیر." ایران هنوز هم از این معاهده پیروی نکرده و این معاهده را به شیوه‌های مختلف نقض و به عنوان یک شیوه دشمنانه برای صلح اقدام کرده، که شامل موارد زیر است:

- افزایش فوری ۳۲ درصدی در هزینه‌های نظامی ایران.
 - افزایش بودجه برای هم‌پیمانان ایرانی.
 - امتناع ایران از دادن مجوز به بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) برای بازرسی از تأسیسات هسته‌ای پارچین و تقاضای بسته شدن ابعاد احتمالی نظامی^۱ برنامه هسته‌ای آن.

- امتناع ایران از مذاکره در مورد موشک‌های بالستیک خود
 - قرارداد ۸ میلیارد دلاری سلاح با روسیه در سال ۲۰۱۶، که ایران آن را برای خرید سیستم دفاع هوایی S-300 می‌دهد، و آن را قادر می‌سازد روزی سایت‌های هسته‌ای خود را از حملات آمریکایی یا اسرائیلی عایق‌بندی کند.
 - جایگزین کردن سانتریفیوژهای قدیمی در دسامبر ۲۰۱۶ با سانتریفیوژهای جدید IR8، که

1- Possible Military Dimension (PMD)

می‌تواند برای تولید اورانیوم با سلاح درجه یک در زمان بسیار کم استفاده شود. آزمایش موشک‌های بالستیک در ماه ژانویه ۲۰۱۷ بدون تأیید شورای امنیت سازمان ملل بر خلاف قطعنامه ۲۲۳۱ سازمان ملل متحد، مدت کوتاهی پس از امضای معاهده هسته‌ای به تصویب رسید که ایران را «به انجام فعالیت‌های مربوط به موشک‌های بالستیک طراحی شده برای تحویل سلاح‌های هسته‌ای قادر ساخت» (ZOA, 2017).

با توجه به "بند غروب آفتاب" (sunset clause) که اجازه می‌دهد ایران پس از سال ۲۰۲۵ برنامه غنی‌سازی اورانیوم خود را راه‌اندازی کند، آمریکا و به خصوص لابی صهیونیستی به دنبال طولانی‌تر شدن این محدودیت علیه برجام هستند تا دست آمریکا برای کنترل ایران در منطقه هم بازتر باشد. بنابراین لابی سازمان صهیونیستی آمریکا از طریق کنگره به دنبال متقاعد کردن نمایندگان برای اعمال تحریم و در صورت عدم اصلاح برجام، ابطال کامل آن هستند. (Chen, 2018)

۵- مرکز سایمون ویزنتال (The Simon Wiesenthal Center) (SWC)

مرکز سایمون ویزنتال در نامه‌ای به ۵۳۵ عضو کنگره آمریکا خواستار این شدند که توافق هسته‌ای را باطل کنند و از آنها خواست از هر توانی برای فشار وارد کردن به ایران کوتاهی نکنند. مرکز، نگرانی جدی خود را در مورد معامله بین ایران و ۵+۱ بیان کرد و اعلام داشت که همه آنها ترجیح می‌دهند ایران از طریق دیپلماتیک از قدرت هسته‌ای منع شود. از سوی دیگر مرکز سایمون تحلیل می‌کند که اگر تنها هدف ایران توسعه یک توانایی هسته‌ای برای مصارف غیر نظامی باشد، پس از آن هیچ نیازی به سانتریفیوژ و آب سنگین ندارد. چون این تنها برای ساخت سلاح هسته‌ای لازم است. ۱۹ کشور جهان از کانادا تا اندونزی هستند که انرژی هسته‌ای برای مصارف غیر نظامی بدون غنی‌سازی، سانتریفیوژ و آب سنگین تولید می‌کنند. کشوری که به طور معمول قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل را نقض می‌کند، در کشتار غیر نظامیان سوریه شرکت می‌کند و تروریسم را در جهان گسترش می‌دهد و مخالفت و نابودی دولت یهودی را در پیش می‌گیرد، دستیابی آن به سلاح هسته‌ای برای آمریکا، اسرائیل و جهان بسیار خطرناک است و

بایستی جلوی آن را گرفت. (Hier, Marvin And Cooper, Abraham: Simon) (Wiesenthal Center)

۶- شورای یهودی برای امور عمومی (JCPA) (Jewish Council for Public Affairs)

این شورا که به عنوان بازوی امور عمومی جامعه یهودیان سازمان یافته، به عنوان یک نهاد هماهنگی و مشورتی ملی برای ۱۶ آژانس ملی و ۱۲۵ آژانس منطقه‌ای در زمینه روابط جامعه یهود هستند، خدمت می‌کند در بیانیه‌ای که انتشار داده معتقد است اکنون زمان مناسبی برای جوامع آنها فرا رسیده است تا به هدف مشترکشان که جلوگیری از یک ایران هسته‌ای است بپیوندند. این شورا با بیان اینکه ایران هنوز حقوق بشر مردمش را نقض می‌کند و منطقه را بی‌ثبات می‌کند و از تروریسم حمایت می‌کند، در امتداد خطوط برنامه جامع اقدام مشترک (JCPOA) بایستی راهکارهایی را برای جلوگیری از اهداف JCPOA و مقابله با جاه‌طلبی‌های خرابکارانه ایران ارائه داد. این مهم شامل موارد زیر است:

الف- ایجاد یک روش ساختارمند در کنگره برای اطمینان از انطباق و پاسخگویی در طی

اجرای JCPOA

ب- کار با گروه ۵+۱ برای روشن کردن عناصر کلیدی JCPOA مانند بازرسی‌های به موقع سایت‌های اعلام نشده که ممکن است برای طراحی، تولید و مونتاژ مواد غیر هسته‌ای ممنوعه استفاده شود.

ج- افرادی را که در بحث هسته‌ای فعالیت می‌کنند تحت تحریم‌های بین‌المللی قرار داد تا مجازات شوند.

د- تأمین همه حمایت‌های موجود از جمله منابع مالی، فن‌آوری و اطلاعات برای اطمینان از بازرسی‌های موثر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی.

ه- ایجاد یک استراتژی جامع برای جلوگیری از گسترش سرمایه‌گذاری ایران برای حمایت از گروه‌های تروریستی

و- هماهنگی با شرکای خود در اتحادیه اروپا در اجرای معامله هسته‌ای که از ایجاد خطر از

سوی ایران جلوگیری کند. (The Jewish Council For Public Affairs, 2015)

در نهایت JCPA معتقد است که جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای یک مساله امنیت ملی است. ایران دارای سلاح هسته‌ای، تهدیدی برای دولت اسرائیل است، ثبات خاورمیانه را به طور کلی تضعیف و امنیت جامعه جهانی را تهدید می‌کند. این لابی بیان می‌دارد اکنون که طرح جامع اقدام مشترک (JCPOA) در مورد برنامه هسته‌ای در مرحله اجرا است، JCPA امیدوار است که این طرح با موفقیت ایران را خلع سلاح کند. در عین حال، این لابی به شدت از تحریم‌های آمریکا در پاسخ به نقض حقوق بشر، حمایت از تروریسم و گروه‌های تروریستی، بی‌ثبات کردن منطقه و آزمایش سلاح‌های متعارف مانند موشک‌های بالستیک پشتیبانی می‌کند. (The Jewish Council For Public Affairs: A)

۷- لابی جی استریت (J Street)

آنچه در دستور کار سیاست جی استریت در رابطه با برجام وجود دارد، یک طرح از "بایدها و نبایدهای ضروری برای اقدام" در جهت ایجاد دوره‌ای از آنچه پیش رو است، می‌باشد، که منجر به اجرای موفقیت‌آمیز توافق هسته‌ای خواهد شد. جی استریت در قبال برجام راهکارهای زیر را بیان می‌کند:

- پافشاری بر نظارت و برنامه‌ریزی قوی: جی استریت معتقد است کنگره باید مسئولیت‌های نظارتی‌اش را افزایش دهد. کمیته‌های دارای صلاحیت شامل کمیته اطلاعاتی، خدمات نظامی، انرژی، روابط خارجی و بانکداری نه تنها می‌توانند جلسات استماع به صورت محرمانه و غیر محرمانه برگزار کنند بلکه باید قوانینی را به تصویب برسانند که آژانس‌های مرتبط با دولت را ملزم سازند که به صورت سالانه گزارش دهند و در مورد هر رکن اجرایی برجام می‌توانند یک قانون وضع کنند.

- تحریم‌ها: کنگره برای وضع دوباره تحریم‌های هسته‌ای به بهانه مقابله با فعالیت‌ها و نهادهای ایران است. این امر نه تنها به ایران این بهانه را می‌دهد که از توافق خارج شود، بلکه

آمریکا را از متحدانش جدا می‌کند؛ در مقابل، به طور موثر می‌تواند اجرای تحریم‌های موجود را که به بهانه تروریسم وضع شده‌اند را تقویت کند. (Amazonaws.Com)

- نظارت بر تأسیسات هسته‌ای ایران: جی استریت معتقد است بازرسان باید به کل زنجیره تأمین هسته‌ای (فوردو، نطنز، اراک) دسترسی داشته باشند. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (IAEA) باید درخواست دسترسی به هر سایت اعلام نشده در عرض ۲۴ روز را داشته باشد. ایران، روسیه و چین در این مورد حق وتو ندارند و یا برای مجازات ایران در صورت امتناع از این اقدام باز هم حق وتو ندارند. (J Street, Save The Iran Deal)

- عدم سوءاستفاده از ناآرامی‌های اخیر ایران: به اعتقاد جی استریت، ترامپ نباید از ناآرامی‌های اخیر ایران برای ابطال یا اصلاح برجام و بهانه‌ای برای تحریم‌های هسته‌ای بهره‌برداری کند. دولت آمریکا با خارج شدن از برجام، یک بحران تمام عیار ایجاد خواهد کرد که می‌تواند کشور آمریکا را در مسیر یک جنگ غیر ضروری قرار دهد. (J Street January 4, 2018) بهترین استراتژی ممکن برای آمریکا اکنون در قبال برجام به آن "صدمه نزنید" (Do no harm) است و نکته آخر اینکه ناآرامی‌ها در ایران نباید بر سرنوشت این توافق تأثیر بگذارد و آمریکا باید از این مسئله دور بماند. (J Street, January 8, 2018)

- مواجهه آمریکا با بحران هسته‌ای: جرمی بن عامی، رئیس جی استریت در این رابطه بیان داشت که ترامپ تهدید کرده است که به طور یکجانبه برجام را ابطال خواهد کرد، مگر اینکه متحدان اروپایی و کنگره به درخواست‌های او برای اصلاح و شرایط جدید برجام تن دهند. در واقع اگر ترامپ به دنبال تحریم جدید علیه ایران و خروج از برجام باشد، این باعث تضعیف اعتبار آمریکا در سطح جهان و افکار عمومی داخل می‌شود و ایران را به سمت توسعه سلاح هسته‌ای خواهد برد. جی استریت از کنگره خواست تا مشخص کند که رئیس‌جمهور اجازه استفاده از نیروی نظامی علیه ایران را ندارد. اگر ترامپ واقعاً به دنبال کمک به معترضین در ایران، پیشبرد امنیت آمریکا، اسرائیل و متحدان خود است، باید این توافق را حفظ کند. (J Street, January 12, 2018)

اندیشکده‌های صهیونیستی و برجام

یکی از عوامل تأثیرگذار در تصمیم‌کنگره، مواضع اندیشکده‌ها و مخصوصاً گزارش‌هایی است که مسئولین این اندیشکده‌ها در کنگره ارائه می‌کنند. بنابراین با توجه به این که اندیشکده‌های آمریکایی نقشی بسیار موثر در هدایت سیاست خارجی آمریکا دارند در سطور زیر مواضع مؤسسات هادسون، واشنگتن، بروکینگز، اینترپرایز آمریکا، موسسه یهودی امنیت ملی آمریکا و بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها بررسی می‌شود.

۱- موسسه هادسون (Hudson Institute)

این موسسه خواهان حفظ برجام ولی اصلاح آن، مقابله با سیاست‌های منطقه‌ای ایران و برنامه موشکی و تقویت اسرائیل در برابر محور مقاومت است. بر اساس یکی از گزارش‌های این موسسه طرح جدید ترامپ برای مقابله با ایران نیازمند خروج فوری آمریکا از توافق هسته‌ای نیست. بلکه طبق آن ایالات متحده برای تضمین این که ایران کاملاً به توافق پایبند بماند باید با متحدان همکاری کند. اکنون دست‌کنگره است که با همکاری نزدیک با دولت قوانینی وضع کند که ایران را برای تروریسم و برنامه موشکی تحریم کند (Rebecca L. Heinrichs, 2017). در گزارشی دیگر از این موسسه برای عدم تکرار اشتباه اواما توسط ترامپ و جلوگیری از افزایش قدرت ایران پیشنهاد می‌شود که آمریکا برای مدیریت پیامدهای اعلام عدم تأیید پایبندی ایران به برجام باید ابتدا یک بازدارندگی قوی نظامی برقرار سازد؛ چون تا ایران از قدرت نظامی آمریکا نترسد هیچ هدف جدی از جمله اصلاح برجام قابل دستیابی نخواهد بود؛ کاخ سفید برای وضع تحریم‌های جدید علیه ایران به بهانه حمایت از تروریسم و توسعه برنامه موشکی با کنگره همکاری کند و باید متحدان اروپایی را متقاعد کند که محدود کردن ایران به نفع آنهاست (Michael Doran and Peter Rough, 2017).

۲- بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها (FDD)

دابوویتز (Mark Dubowitz) مدیر اجرایی بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها معتقد است یک عیب عمده

در دل توافق هسته‌ای وجود دارد؛ ایران با پایبند ماندن به توافق و انتظار صبورانه برای محو محدودیت‌های عمده می‌تواند با یک برنامه غنی‌سازی در مقیاس صنعتی، با فاصله زمانی نزدیک به صفر تا تولید بمب هسته‌ای و با یک برنامه موشکی بالستیک دوربرد به یک قدرت در مرز هسته‌ای شدن تبدیل شود (Maysam Behraves, 2017). او در مقاله‌ای در «وال استریت ژورنال» می‌نویسد ترامپ نباید پایبندی ایران به توافق هسته‌ای را تأیید کند. تحریم‌های غیربرجامی که دوره ترامپ وضع شد شروع خوبی است. او باید علاوه بر این سپاه پاسداران و «ایران ایر» را سازمان‌هایی تروریستی اعلام کند. این اقدامات با برجام سازگار است. ترامپ باید بر دسترسی بدون محدودیت به مکان‌های نظامی ایران برای بازرسان تسلیحاتی سازمان ملل و همچنین شرایطی اصرار ورزد که محدودیت‌های کنونی را بر برنامه هسته‌ای، آزمایش سانتریفوژهای پیشرفته و موشک‌های بالستیک دارای قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای و خرید و انتقال تسلیحات متعارف دائمی می‌سازد. دولت باید با ارائه یک استراتژی جامع برای اصلاح توافق، کنگره را متقاعد کند تحریم‌های برجامی را برنگرداند و در عوض تحریم‌هایی دیگر وضع کند. اروپایی‌ها نیز در این راستا باید شرایطی را برای ایران ترسیم کنند که اگر ایران در این بازی، بازی نکند تحت آن شرایط تحریم‌های اروپایی - آمریکایی بر می‌گردد. در غیر این صورت آنها باید شاهد خروج ترامپ از توافق و استفاده از قدرت عظیم مالی آمریکا برای وادار کردن بانک‌های اروپایی به انتخاب بین بازار ۱۹ تریلیون دلاری آمریکا و بازار ۴۰۰ میلیارد دلاری ایران باشند (Mark Dubowitz, 2017).

۳- موسسه واشنگتن (WINEP)

رابرت ساتلوف (Robert Satloff) مدیر اجرایی موسسه واشنگتن معتقد است ترامپ بعد از عدم تأیید برجام اکنون این فرصت را دارد که برای یک توافق بهتر مذاکره کند. از نظر ساتلوف سه مشکل عمده در برجام وجود دارد که ترامپ می‌تواند بدون ملزم کردن ایران به مذاکره مجدد آنها را تصحیح کند. طبق نظر وی چنین کاری آسان نیست اما شدنی است (Robert Satloff, 2017a).

الف- برنامه موشکی و نفوذ منطقه‌ای ایران: از نظر ساتلوف ایران طی دو سال گذشته برنامه موشکی تحریک‌آمیز خود را که بخشی جدایی ناپذیر از برنامه تسلیحات هسته‌ای آن است گسترش داده و نفوذ منطقه‌ای خود را نیز بسط داده است. بنابراین می‌گوید برای پرداختن به این مشکلات ترامپ باید دنبال تفاهم با اروپا و دیگر شرکای بین‌المللی درباره مجازات‌هایی باشد که باید به خاطر سرمایه‌گذاری در برنامه موشکی و فعالیت‌های تحریک‌آمیز منطقه‌ای بر ایران تحمیل شود. از نظر او چون این تحریم‌ها خارج از مفاد و محدودیت‌های برجام است اجرای آنها هیچ کدام از وعده‌های داده شده به ایران طبق برجام را نقض نمی‌کند و پیمودن این مسیر می‌تواند اشتباه دولت اوباما را که سیاستی گسترده در قبال ایران نداشت جبران کند.

ب- عدم وجود مجازات‌های متناسب برای نقض برجام: از نظر ساتلوف برجام به غیر از سخت‌ترین مجازات یعنی «بازگشت سریع» تحریم‌های سازمان ملل، مجازات مورد توافق دیگری برای نقض مفاد توافق توسط ایران ندارد و شبیه یک قانون حقوقی است که برای هر جرمی تنها یک مجازات -اعدام- دارد. نتیجه این خواهد بود که همه جرم‌ها بدون مجازات انجام خواهد شد. او می‌گوید این مساله درباره سابقه دو سال گذشته ایران صادق است. ایران چندین بار مفاد برجام را نقض کرد اما هر بار به ایران این فرصت داده شد که اشتباهاتش را تصحیح کند. این مساله نتیجه شرايطی است که در آن هیچ مجازات مورد توافقی به جز تهدید به لغو کامل توافق برای نقض آن توسط ایران وجود ندارد. طبق نظر او راه حل دولت ترامپ این است که درباره مجازات‌های متناسبی که باید به دلیل طیف گسترده‌ای از نقض‌ها توسط ایران بر آن تحمیل شود با شرکای اروپایی به تفاهم برسد.

ج- پایان توافق: از نظر ساتلوف یکی از بزرگ‌ترین ایرادهای برجام انقضای محدودیت‌ها روی غنی‌سازی مواد هسته‌ای ایران بعد از ۱۵ سال است. بنابراین از نظر او اصلاح مقررات مربوط به پایان توافق بسیار اضطراری است. طبق نظر او برای حل این مشکل ترامپ می‌تواند با پنج امضاکننده دیگر برجام یا حداقل سه کشور اروپایی روی یک اعلامیه مشترک برای ملزم کردن خود به انجام اقدامات لازم برای بازداشتن ایران از جمع‌آوری مواد شکافت‌پذیر به توافق

برسد (Robert Satloff, 2017a).

رابرت ساتلوف در یکی از آخرین مقالاتش در اکتبر ۲۰۱۷ در مورد برنامه هسته‌ای ایران به دولت آمریکا توصیه می‌کند که برجام را رد نکند بلکه بندهای دارای قید زمانی (sunset) را اصلاح کند و بر پول‌های آزاد شده ایران که برای حزب الله، حوثی‌های یمن و موشک‌های بالستیک هزینه می‌شود باید جریمه در نظر گرفته شود. به زعم وی ترامپ نباید فرصت را از دست بدهد و البته با همکاری اروپایی‌ها طیفی از تحریم‌ها را آغاز کند (Robert Satloff, 2017b).

جیمز جفری دیگر نویسنده این موسسه طی دو مقاله، راهکارهایی را برای نحوه مقابله ترامپ با ایران در دو حالت تأیید یا عدم تأیید برجام از سوی رییس جمهور آمریکا پیشنهاد داده است. جفری در مقالات مذکور به این سوالات جواب داده است: ۱. هدف چیست؟ معامله بدون مذاکره مجدد، مذاکره بین‌المللی جدید با ایران و یا دور شدن از توافق؟ ۲. کدام بخش از حکومت (دولت یا کنگره) باید رهبری این مساله را به دست بگیرد؟ ۳. کدام مکانیزم مطابق با توافقنامه قابل استفاده است؟ این نویسنده سه مکانیزم کمیسیون مشترک (joint commission) تعبیه شده در برجام، بازگشت سریع یا اسنپ بک (snap-back) و خروج بدون از بین بردن توافق (withdrawal without deal destruction) را پیشنهاد می‌کند (James F. Jeffrey, 2017).

۴- بروکینگز (Brookings)

از نظر سوزان مالونی از موسسه بروکینگز اکنون وقت این است که تهران و واشنگتن هر دو در راستای پیدا کردن مبنایی مشترک حول یک استراتژی جدی برای ارتقای صلح و ثبات در منطقه خاورمیانه شامل تلاش برای پرداختن به مصالحه‌های اجتناب‌ناپذیر در برجام از قبیل تمدید مقررات مربوط به پایان توافق باشند. او معتقد است که بهترین پاسخ از سوی اروپا در این مرحله این است که سعی کند با دولت ترامپ برای شناسایی راه‌های بهبود عناصر کمتر بهینه برجام همکاری کند- خواه این عناصر بندهای مربوط به پایان توافق باشد خواه دیگر ابعادی که درباره آنها نگرانی وجود دارد. از نظر او آنها همچنین باید در پی یافتن راه‌هایی برای اعمال فشار بر ایران

به منظور حصول پیشرفت در برخی از این حوزه‌های نگرانی باشند (Suzanne Maloney, 2017).

۵- اینترپرایز آمریکا (American Enterprise)

جان بولتون عضو ارشد این موسسه معتقد است در حالی که اکنون کنگره در حال بررسی چگونگی پاسخ اعلام عدم تأیید توافق هسته‌ای است باید روی تهدیدات عمیقی که ذاتی این توافق هستند تمرکز شود. از نظر او مقررات اصلی خطر اصلی هستند. و هیچ اصلاح واقعی نمی‌تواند در این توافق صورت بگیرد. و اگر آمریکا بخواهد از برجام خارج شود نیازی ندارد که با نشان دادن این که ایران محدودیت‌ها را نقض کرده است تصمیم خود را توجیه کند. از نظر او خروج از توافقاتی بین‌المللی که منافع حیاتی کشور را به خطر می‌اندازد نه مایه شرم‌ساری کشورها و نه غیر معمول است. او با مخالفت با استدلال کسانی که می‌گویند خروج آمریکا از توافق و لغو آن باعث تسریع فعالیت‌های ایران برای دستیابی به بمب هسته‌ای می‌شود می‌گوید که توانایی ایران برای تلاش در جهت داشتن بمب قبل از توافق وجود داشت؛ الان وجود دارد و در صورت خروج آمریکا از توافق باز هم وجود خواهد داشت. تنها چیزی که می‌تواند مانع ایران برای تلاش در جهت دستیابی به سلاح هسته‌ای شود حملات پیشدستانه آمریکا یا اسرائیل است و نه چند برگ کاغذ (John R. Bolton, 2017).

۶- موسسه یهودی امنیت ملی آمریکا (JINSA)

در گزارشی از این موسسه با عنوان «استراتژی بازیابی قدرت نفوذ آمریکا علیه ایران» که در تیرماه ۱۳۹۶ به مناسبت دومین سال انعقاد برجام منتشر شد و یک روز قبل از عدم تأیید برجام توسط ترامپ در ۲۰ مهر ماه نیز در کمیته امور خارجی مجلس نمایندگان آمریکا ارائه شد بیان می‌شود که دولت ترامپ نمی‌تواند و نباید از عدم توازن در تعهدات و امتیازات ناشی از برجام پیروی کند. برای معکوس کردن این مسیر خطرناک و رو به وخامت آمریکا نیاز به یک استراتژی جامعی دارد که قدرت نفوذ آمریکا را علیه ایران بازسازی کند. با توجه به افق زمانی کوتاه، خسارتی که هم اکنون برجام وارد کرده است و پیشرفت‌های ایران، تنها فشار اقتصادی کفایت نمی‌کند. یک استراتژی

جدی درباره ایران باید از همه اشکال قدرت ملی آمریکا و نه فقط تحریم‌ها بهره برد. این استراتژی نیازمند راهبری پایدار و مداخله مداوم کاخ سفید است. به طور خاص آمریکا باید برجام را با قدرت اجرا کند، فشار نظامی علیه ایران را بازسازی کند، به طور نزدیک با متحدان منطقه‌ای از قبیل اسرائیل و کشورهای حوزه خلیج فارس همکاری کند از تلاش‌های این متحدان برای همکاری نزدیک با یکدیگر حمایت کند و برای تقویت این گام‌ها از ارتباطات استراتژیک استفاده کند (Eric Edelman and Charles Wald, 2017).

نتیجه‌گیری

با بررسی و تحلیل مواضع لابی‌ها و اندیشکده‌های صهیونیستی که نقش قابل توجهی در نظام دیوان‌سالارانه آمریکا دارند به چند نتیجه می‌رسیم. اول اینکه این مراکز نقش بی بدیلی در سیاست‌گذاری نظام آمریکا دارند و در حقیقت می‌توان مدعی شد که رگه‌های مهمی از تصمیمات دولت آمریکا را می‌توان در این مراکز مشاهده کرد. دوم اینکه با توجه به مواضعی که لابی‌های صهیونیستی در آمریکا در قبال برجام اتخاذ کرده‌اند، می‌توان گفت که اغلب آنها این توافق را برای امنیت اسرائیل، آمریکا و کل جهان خطرناک می‌دانند و معتقدند که روند این توافق، ایران را به جای اینکه متواضع‌تر کند، جسورتر و خطرناک‌تر کرده است. به عنوان مثال لابی آپیک که بیشترین کارایی آن در کنگره آمریکا قابل مشاهده است در تحریم‌های آمریکا علیه ایران نقش اساسی را داشته و به همراه دیگر لابی‌ها سعی بر این دارند تا با منفی جلوه دادن این توافق و ابراز نگرانی خود از آن دست‌یابی ایران به سلاح هسته‌ای جلوگیری کنند. سوم اینکه به طور کلی اندیشکده‌های آمریکا خواهان حفظ برجام اما اصلاح آن هستند ولی در شیوه اصلاح با هم اختلاف نظر دارند. برخی مثل بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها و بروکینگز اصلاح متن خود برجام و رفع ایرادات آن مثل بند پایان توافق را پیشنهاد داده‌اند. توصیه برخی مثل هادسون و موسسه یهودی امنیت ملی آمریکا و موسسه واشنگتن توافقات مکمل برای برجام است. توافقاتی که هم ایرادات متن برجام را رفع کند و هم به مسائل غیربرجامی بپردازد. موسسه هادسون خواهان حفظ برجام

ولی اصلاح آن و مقابله با سیاست‌های منطقه‌ای و برنامه موشکی ایران است. بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها در پی دسترسی بدون محدودیت به مکان‌های نظامی ایران برای بازرسان تسلیحاتی سازمان ملل و دائمی کردن محدودیت‌های کنونی بر برنامه هسته‌ای، آزمایش سانتریفیوژهای پیشرفته و موشک‌های بالستیک دارای قابلیت حمل کلاهک هسته‌ای و خرید و انتقال تسلیحات متعارف است. رابرت ساتلوف مدیر اجرایی موسسه واشنگتن معتقد است ترامپ می‌تواند سه مشکل عمده را که در برجام وجود دارد بدون ملزم کردن ایران به مذاکره مجدد و از طریق همکاری با شرکای بین‌المللی تصحیح کند. موسسه بروکینگز نیز خواهان تلاش اروپایی‌ها برای همکاری با آمریکا در راستای شناسایی راه‌های بهبود عناصر کمتر بهینه برجام است. بنابراین مشاهده می‌شود که غالب اندیشکده‌های آمریکایی خواهان حفظ برجام و اصلاح آن با همکاری اروپا هستند. البته برخی مانند جان بولتون عضو ارشد موسسه اینترپرایز آمریکا نیز هستند که معتقدند هیچ اصلاح واقعی نمی‌تواند در این توافق صورت بگیرد و تنها چیزی که می‌تواند مانع تلاش ایران در جهت دستیابی به سلاح هسته‌ای شود حملات پیشدستانه آمریکا یا اسرائیل است.

منابع

- سیف‌زاده، سیدحسین (۱۳۸۴). مبانی و مدل‌های تصمیم‌گیری در سیاست خارجی. تهران: انتشارات وزارت امور خارجه. صفحه ۱۷۵.

- AIPAC (March 2018), "The Iran Nuclear Deal: Expiration Dates & Consequences", At: <https://www.aipac.org/-/media/publications/policy-and-politics/fact-sheets/other/the-iran-nuclear-deal-expiration-dates-and-consequences.pdf>

- دیپلماسی ایرانی (مهر ۱۳۹۶)، "نقش فعال آپیک در ترسیم راهبرد جامع ترامپ در قبال ایران"، بازدید در تاریخ ۲۰ آذر ۱۳۹۶، قابل مشاهده در:

<http://irdiplomacy.ir/fa/page/1972358/%D9%86%D9%82%D8%B4+%D9%81%D8%B9%D8%A7%D9%84+%D8%A2%DB%8C%D9%BE%DA%A9+%D8%AF%D8%B1+%D8%AA%D8%B1%D8%B3%DB%8C%D9%85+%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A8%D8%B1%D8%AF+%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9+%D8%AA%D8%B1%D8%A7%D9%85%D9%BE+%D>

8%AF%D8%B1+%D9%82%D8%A8%D8%A7%D9%84+%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86+.html

- AIPAC,(2013) “Iran’s Nuclear Threat an American Strategy for Prevention”,

At:<https://www.aipac.org/~media/Publications/Policy%20and%20Politics/AIPAC%20Analyses/Issue%20Memos/2013/03/Iran.pdf>

- The American Jewish Congress, (Thursday, August 6, 2015), “American Jewish Congress Rejects Iran Nuclear Deal”, At:

<https://ajcongress.org/content/American-Jewish-Congress-Rejects-Iran-Nuclear-Deal>

- The American Jewish Congress, (Monday, October 16, 2017), “Ajcongress Statement Iran-Deal”, At: <https://ajcongress.org/content/Ajcongress-Statement-Iran-Deal>

- American Jewish committee: (October 16, 2017), “AJC Backgrounder:

Future Of The Iran Deal” , At:

<https://www.ajc.org/sites/default/files/pdf/2017-10/AJC%20Backgrounder%20-%20Future%20of%20the%20Iran%20Deal.pdf>

- David Harris (August 5, 2015),” AJC On the Iran Nuclear Deal”, New York,

AT: <https://www.ajc.org/news/ajc-on-the-iran-nuclear-deal>

ZOA (January 16, 2018), “ZOA Supports Pres. Trump’s Plan to End Iran Deal; But Concerned About Delays”, <https://zoa.org/2018/01/10377452-zoa-supports-pres-trumps-plan-to-end-iran-deal-but-concerned-about-delays/>

Bolton, John R. “To Stop Iran’s Bomb, Bomb Iran”. The New York Times. 2015-03-26. Retrieved 2016-11-15.

<https://www.nytimes.com/2015/03/26/opinion/to-stop-irans-bomb-bomb-iran.html>

ZOA(October 11, 2017) , “ ZOA To Pres. Trump: Decertify Disastrous Iran Deal, Reimpose Non-Nuclear Sanctions” , <https://zoa.org/2017/10/10376867-zoa-to-pres-trump-decertify-disastrous-iran-deal-reimpose-non-nuclear-sanctions/>

- Liu Chen (2018-01-12), "Iran nuclear deal worth keeping",
http://www.xinhuanet.com/english/2018-01/12/c_136891701.htm
- <https://S3.Amazonaws.Com/S3.Jstreet.Org/Images/Next-Steps-On-Iran.Pdf>
- J Street, " Save The Iran Deal " , [Http://Jstreet.Org/Save-Iran-Deal/Faq/#.Woko3o8rk1s](http://Jstreet.Org/Save-Iran-Deal/Faq/#.Woko3o8rk1s)
- J Street (January 4, 2018), "President Trump Must Not Exploit Iranian Protests To Violate Nuclear Agreement" , [Http://Jstreet.Org/Press-Releases/President-Trump-Must-Not-Exploit-Iranian-Protests-Violate-Nuclear-Agreement/#.Wmxmy48rk1s](http://Jstreet.Org/Press-Releases/President-Trump-Must-Not-Exploit-Iranian-Protests-Violate-Nuclear-Agreement/#.Wmxmy48rk1s)
- J Street (January 8, 2018) , " Q&A: The State Of The Iran Deal" [Http://Jstreet.Org/Qa-State-Iran-Deal/#.Wmxmzo8rk1s](http://Jstreet.Org/Qa-State-Iran-Deal/#.Wmxmzo8rk1s)
- J Street (January 12, 2018) , "New Trump Threats Put Us On Path To Nuclear Crisis With Iran " , [Http://Jstreet.Org/Press-Releases/New-Trump-Threats-Put-Us-Path-Nuclear-Crisis-Iran/#.Wofthy8rk1s](http://Jstreet.Org/Press-Releases/New-Trump-Threats-Put-Us-Path-Nuclear-Crisis-Iran/#.Wofthy8rk1s)
- Hier, Marvin And Cooper, Abraham, "The Letter That The Simon Wiesenthal Center Is Sending To All 535 Members Of The U.S. Congress" ,
[At:http://www.wiesenthal.com/site/apps/s/content.asp?c=lsKWLbPJLnF&b=4442915&ct=13420735](http://www.wiesenthal.com/site/apps/s/content.asp?c=lsKWLbPJLnF&b=4442915&ct=13420735)
- The Jewish Council For Public Affairs(September 2, 2015) , " Time For Congress To Focus On "Day After" " , At:
[Http://Www.Jewishpublicaffairs.Org/Time-For-Congress-To-Focus-On-Day-After/](http://Www.Jewishpublicaffairs.Org/Time-For-Congress-To-Focus-On-Day-After/)
- The Jewish Council For Public Affairs,A, " Israel And The Middle East" ,
[AT:Http://Www.Jewishpublicaffairs.Org/Issues/Israel/#1454346329271-70a744cb-A2fe](http://Www.Jewishpublicaffairs.Org/Issues/Israel/#1454346329271-70a744cb-A2fe)
- Rebecca L. Heinrichs(October 13th, 2017), "The New U.S. Iran Strategy",
[at:https://www.hudson.org/research/13955-the-new-u-s-iran-strategy](https://www.hudson.org/research/13955-the-new-u-s-iran-strategy)
- Michael Doran and Peter Rough (September 5th 2017)," What America Should Do Next in the Middle East" , at:
<https://mosaicmagazine.com/response/2017/09/ america-is-not-in-a-zero-sum-contest-with-iran/>
- Maysam Behraves (29th September 2017), "Trump logic: Turn one nuclear crisis into two by killing the Iran deal" , at:

- <http://www.middleeasteye.net/columns/north-korea-and-iran-nuclear-deal-jcpoa-us-donald-trump-1235002755>
- Mark Dubowitz (25th September 2017), "How Trump Can Improve the Iran Deal", at: <http://www.defenddemocracy.org/media-hit/dubowitz-mark-how-trump-can-improve-the-iran-deal/>
  - Robert Satloff(October 13, 2017a), "Here's How to Fix But Not Nix the Iran Deal", at: <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/heres-how-to-fix-but-not-nix-the-iran-deal>
  - Robert Satloff , (October 13, 2017b) "Here's How to Fix But Not Nix the Iran Deal", <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/heres-how-to-fix-but-not-nix-the-iran-deal-> James F. Jeffrey , (October 6, 2017) "JCPOA Under the Gun (Part 1): Trump's Five Decisions " <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/jcpoa-under-the-gun-next-steps-for-the-trump-administration> - Suzanne Maloney (Tuesday October 10, 2017), "To certify or not to certify? That's not the question", at: <https://www.brookings.edu/blog/markaz/2017/10/10/to-certify-or-not-to-certify-thats-not-the-question/>
  - John R. Bolton (October 9, 2017), Mr. President, "don't put America at risk with flawed Iran deal"at: <http://www.aei.org/publication/mr-president-dont-put-america-at-risk-with-flawed-iran-deal/>
  - Eric Edelman and Charles Wald(JULY 12, 2017), "Strategy to Restore U.S. Leverage Against Iran", at: <http://www.jinsa.org/publications/strategy-restore-us-leverage-against-iran>